Keywords: *Ukrainian language, interdisciplinary approach, discourse analysis, sociolinguistics, linguodidactics, digitalization, artificial intelligence, methodology.*

DOI: https://doi.org/10.31392/NZ-udu-163.2025.04
УДК 377.35:378.147

Горбатюк Р. М., Погорєлов М. Г., Макєєв А. А., Реннер В. В.

ФОРМУВАННЯ ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ ТРАНСПОРТНОЇ ГАЛУЗІ НА ОСНОВІ АВТОСИМУЛЯТОРІВ: ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ

У статті проаналізовано інноваційні підходи до формування фахової компетентності майбутніх педагогів професійного навчання транспортної галузі з акцентом на використання автосимуляторів. В умовах цифровізації освітнього простору та оновлення технологічної бази транспортної галузі особливої актуальності набуває підготовка педагогів, здатних ефективно поєднувати технічні знання, цифрові навички та методичну майстерність. Авторами розглянуто сутність поняття фахової компетентності як поліструктурного утворення, що охоплює когнітивний, мотиваційний, аксіологічний та діяльнісний компоненти.

Стаття містить класифікацію автоігрових симуляторів (розважальні, навчальні, професійні) з прикладами та характеристиками, а також аргументацію їхнього педагогічного потенціалу. Наведено приклад реалізації симуляційного підходу в курсі «Правила дорожнього руху», де здобувачі вищої освіти проходили тренування з маневрування, дотримання правил дорожнього руху, аналізували власні дії та моделювали авторські заняття для професійної (професійно-технічної) освіти. Автосимулятори виконують низку функцій: навчальну, тренувальну, мотиваційну, діагностичну, інноваційну, економічну, екологічну, соціальну та дослідницьку. Зазначено, що їх інтеграція у VR/AR-платформи, хмарні сервіси (Moodle, Google Classroom) та дуальну модель освіти дозволяє розширити можливості професійної підготовки та підвищити її ефективність. Стаття доводить, що автосимулятори є не лише інструментом формування технічних умінь, а й ефективним засобом розвитку професійної рефлексії, цифрової грамотності, педагогічної адаптивності та інноваційного мислення, необхідних сучасному викладачеві транспортної галузі. Висвітлено перспективи поширення цієї практики в українській системі професійної освіти та важливість інтеграції симуляторів у міждисциплінарну підготовку педагогічних кадрів.

Ключові слова: *фахова компетентність, професійна освіта, автоігрові симулятори, цифрові технології, транспортна галузь, педагогічна підготовка, інноваційне навчання, VR/AR, дуальна освіта, моделювання ситуацій.*

Актуальність теми статті зумовлена необхідністю підвищення якості професійної освіти в Україні, зокрема в галузі транспорту, яка є стратегічно важливою для національної економіки. Сучасна освітня політика орієнтується на формування кваліфікованого, конкурентоспроможного фахівця, що відповідає потребам внутрішньому і зовнішньому ринкам праці та викликам технологічної трансформації. В умовах стрімкого оновлення транспортної галузі, широкого впровадження цифрових технологій і зростання вимог до професійної мобільності педагогів професійного навчання виникає потреба у

формуванні нового типу викладача – не лише технічно грамотного, а й методично гнучкого, інноваційно орієнтованого, здатного до саморозвитку [3].

Закон України «Про освіту» (2017) [5] визначає розвиток компетентної, критично мислячої, професійно адаптованої особистості як одну з ключових цілей національної освітньої системи. З огляду на це проблема формування фахової компетентності майбутніх педагогів професійного навчання в галузі транспорту набула особливої ваги, оскільки саме ці фахівці є провідниками інновацій у системі професійної підготовки.

У дослідженні О. Горностаєвої [4] підкреслюється, що професійна компетентність викладача транспортного профілю має охоплювати як фундаментальні технічні знання, так і здатність до ефективного викладання із застосуванням сучасних освітніх технологій. Це вимагає створення відповідних методологічних, дидактичних та організаційних умов у системі підготовки педагогічних кадрів.

У дослідженнях сучасних науковців І. Бужини [2], В. Стеценка та Л. Тітової [8] прослідковується підтвердження, що впровадження інноваційних технологій у підготовку майбутніх педагогів, зокрема використання VR/AR-середовищ, професійно-орієнтованих симуляторів, цифрових платформ і хмарних сервісів набуває особливої уваги. Ефективне використання цих інструментів дозволяє не лише моделювати реальні виробничі ситуації, а й забезпечувати адаптацію до змін професійного середовища, підвищуючи якість викладацької підготовки.

У цьому контексті наукова цінність обраної тематики не викликає сумнівів, оскільки вона безпосередньо пов'язана зі стратегічними завданнями модернізації вищої та професійної освіти в умовах цифрової трансформації суспільства.

Аналіз літератури засвідчує, що професійна компетентність майбутніх педагогів професійної освіти має поліструктурний характер і формується через інтеграцію знань, умінь, мотиваційної готовності і практичної діяльності. Зокрема, О. Боровець і Т. Яковишина [1] виділяють мотиваційний, когнітивний, діяльнісний, аксіологічний та особистісний компоненти компетентності як портфель аспектів, що можна ефективно розвивати через моделювання професійної діяльності. З погляду цифрових імітаційних технологій, С. Литвинова й співавтори [6] зазначають, що ігрові симулятори (зокрема автосимулятори) сприяють формуванню цифрової компетентності майбутніх педагогів, моделюючи професійні ситуації та забезпечуючи практичне застосування знань і вмінь.

Для майбутнього педагога професійного навчання в галузі транспорту це поняття наповнюється змістом технічної грамотності, педагогічної майстерності, цифрових навичок, адаптивності та інноваційного мислення.

Отже, на теоретичному рівні фахову компетентність розглядаємо як мету і водночас результат освітнього процесу. Вона стає ключовою умовою успішної професійної реалізації майбутніх педагогів професійного навчання у галузі транспорту, що вимагає від закладів освіти не лише оновлення змісту, а й модернізації форм і технологій навчання.

У межах дослідження комплексно проаналізовано впровадження професійно-орієнтованих автосимуляторів, як одного з центральних інноваційних інструментів формування фахового рівня педагога професійного навчання в галузі транспорту. Такий підхід ґрунтується на необхідності поєднання технічної, методичної та цифрової складових в єдиному дієвому освітньому середовищі.

Автосимулятори в освітньому процесі імітують реальні професійні ситуації – від технічного обслуговування до діагностики несправностей та аварійних сценаріїв. Це дозволяє майбутнім педагогам професійного навчання: застосовувати теоретичні знання на практиці без ризику для обладнання та здоров'я; отримувати зворотний зв'язок у режимі реального часу (наприклад, діагностика помилок у налаштуванні або дії в екстремальних умовах); оцінювати власну готовність до прийняття рішень у складі освітнього процесу.

Залежно від рівня реалістичності та призначення автоігрові симулятори поділяються на кілька видів:

– розважальні симулятори – мають навчальні можливості, хоча створені переважно для ігрової аудиторії;

– навчальні симулятори – спеціально розроблені для освітніх цілей, з чітко визначеними педагогічними сценаріями;

– професійні тренажери – використовуються в автошколах і спеціалізованих закладах профтехосвіти для відпрацювання водійських навичок, наближених до реальних умов.

Таблиця 1

Класифікація автоігрових симуляторів

Тип симулятора	*Приклади безкоштовних стимуляторів*	*Призначення*	*Рівень реалістичності*
Розважальні	Car Simulator 2 – мобільна гра з відкритим світом, керуванням автомобілем і різними місіями (Android, iOS). Driving School Simulator – симулятор навчання водінню з великим вибором транспорту (Android, iOS). Extreme Car Driving Simulator – популярна гра з вільним водінням у місті (Android, iOS). Rigs of Rods – відкритий симулятор транспорту з реалістичною фізикою, вільний для завантаження (PC).	Розваги з елементами навчання	Середній
Навчальні	Car Driving School Simulator – мобільний симулятор, що дозволяє відпрацьовувати навички водіння в умовах міста та дотримання правил дорожнього руху (Android, iOS). Driving School Simulator: EVO – реалістичний симулятор водіння, який охоплює різні аспекти керування автомобілем, включаючи міське водіння та паркування (Android). Virtual Driving School (CGA Simulation) – онлайн-платформа, що пропонує віртуальні уроки водіння з акцентом на безпеку дорожнього руху та розпізнавання небезпек. Розроблена для навчання новачків у реалістичних умовах. Rigs of Rods – безкоштовний симулятор транспортних засобів з реалістичною фізикою. Дозволяє моделювати різні сценарії водіння та аварійні ситуації.	Освітні цілі з педагогічними сценаріями	Високий

Тип симулятора	*Приклади безкоштовних стимуляторів*	*Призначення*	*Рівень реалістичності*
Професійні тренажери	Virtual Driver Interactive (VDI) – пропонує симулятори з інтерактивними уроками, що охоплюють теми від впливу перевищення швидкості до небезпеки відволікання під час водіння. Їхні програми використовуються в школах для покращення підготовки водіїв. TecknoSIM Car Driving Simulator – розроблений компанією Tecknotrove, цей симулятор дозволяє навчати як новачків, так і досвідчених водіїв у реалістичних сценаріях. Обладнаний реальними елементами управління та налаштовується для різних типів легкових автомобілів. DriveWise – Пропонує передові симулятори для занурення в реалістичні сценарії водіння, спрямовані на покращення безпеки та навичок водіїв. OpenModelica – потужне безкоштовне середовище для моделювання динаміки авто (двигуни, підвіски) у відкритому форматі.	Професійна підготовка в автошколах та навчальних закладах	Дуже високий

Автоігрові симулятори відіграють важливу роль у підготовці педагогів професійного навчання в галузі транспорту. Вони сприяють формуванню професійних компетентностей, поглибленню теоретичних знань та набуттю практичного досвіду, необхідного для подальшої професійної діяльності. Нижче розглянуто основні функції автоігрових симуляторів у цьому контексті:

1. *Навчальна функція.* Симулятори дозволяють моделювати різноманітні дорожні ситуації, що сприяє формуванню стійких професійних навичок і знань. Вони забезпечують безпечне середовище для вивчення правил дорожнього руху, техніки керування транспортними засобами та реагування на нештатні ситуації.

2. *Тренувальна функція.* Завдяки симуляторам здобувачі освіти можуть відпрацьовувати реакцію, тактичне мислення та уважність без ризику для себе та оточуючих. Це особливо важливо для розвитку навичок безпечного водіння та прийняття рішень у складних умовах.

3. *Мотиваційна функція.* Гейміфікований підхід у симуляторах стимулює активну участь у навчанні. Ігрові елементи підвищують зацікавленість здобувачів освіти, сприяють кращому засвоєнню матеріалу та розвитку професійних навичок.

4. Діагностична функція. Симулятори можуть фіксувати дії користувача для подальшого аналізу та оцінювання, що надає можливість викладачам виявляти сильні та слабкі сторони здобувачів освіти, коригувати освітній процес та підвищувати його ефективність.

5. *Інноваційна функція.* Використання автоігрових симуляторів сприяє впровадженню інноваційних технологій в освітній процес. Це відповідає сучасним вимогам до професійної освіти та забезпечує підготовку конкурентоспроможних фахівців.

6. *Економічна функція.* Використання симуляторів зменшує витрати на паливо, зношення транспортних засобів та інші ресурси, необхідні для

практичного навчання. Це робить освітній процес більш економічно ефективним.

7. *Екологічна функція.* Застосування симуляторів сприяє зменшенню викидів шкідливих речовин у атмосферу, що позитивно впливає на навколишнє середовище і є особливо актуальним в умовах сучасних екологічних викликів.

8. *Соціальна функція.* Симулятори сприяють розвитку соціальних навичок, таких як комунікація, співпраця та відповідальність. Вони можуть бути використані для групових тренувань, що сприяє формуванню командного духу та взаєморозуміння серед здобувачів освіти.

9. *Дослідницька функція.* Симулятори можуть бути використані для проведення досліджень у галузі транспорту, безпеки дорожнього руху та педагогіки. Вони надають можливість моделювати різні сценарії та аналізувати їх вплив на поведінку водіїв та ефективність освітнього процесу.

Таким чином, автоігрові симулятори посідають важливе місце в системі підготовки бакалаврів професійної освіти в галузі транспорту (спеціальність А5.38 Професійна освіта (Транспорт)). Аналіз поняття автоігрового симулятора дозволив визначити його як сучасний віртуальний засіб навчання, що поєднує елементи гри, моделювання реальних дорожніх ситуацій та інтерактивної взаємодії. Розгляд різновидів симуляторів – від розважальних до професійних тренажерів – засвідчив широкий спектр їхнього застосування в освітньому процесі, включаючи як додатковий інструмент для мотивації, так і як основний засіб формування практичних навичок [7].

Практичне застосування симуляторів вже активно впроваджується у низці закладів вищої та професійної освіти України. Наприклад, у рамках курсу «Правила дорожнього руху», здобувачі ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» проходили тренування з автосимуляторами, які включали вправи з маневрування, дотримання ПДР та реагування на нестандартні ситуації. Заняття мали чітку структуру: інструктаж, виконання завдання, аналіз цифрового журналу дій (логів), а також проєктування власного заняття для учнів професійної (професійно-технічної) освіти на основі набутого досвіду. Цей метод сприяв не лише розвитку технічних і психомоторних навичок, а й підвищенню педагогічної рефлексії, що особливо важливо для майбутнього педагога професійного навчання. Симуляційне середовище створювало безпечні умови для помилок і практичного відпрацювання сценаріїв, які важко реалізувати у звичайному освітньому процесі.

Згідно з висновками досліджень [7], автоігрові симулятори виконують низку ключових функцій. Вони підвищують залучення до освітнього процесу, розвивають навички прийняття рішень, формують відповідальне ставлення до професійної діяльності, дають змогу забезпечити індивідуальний підхід до кожного здобувача освіти.

Отже, приклад реалізації симуляційного підходу у підготовці педагогів автотранспортного профілю підтверджує його ефективність і значний

потенціал для подальшого поширення. Інтеграція автосимуляторів в освітній процес дозволяє поєднати педагогічну майстерність із цифровими технологіями, формуючи новий тип педагога професійного навчання – мобільного, адаптивного та орієнтованого на практику.

Автосимулятори ефективно можна інтегрувати з іншими інноваційними технологіями, зокрема: VR/AR-технології – посилюють ефект занурення, дозволяють моделювати аварійні ситуації; хмарні освітні платформи (Moodle, Google Classroom) – використовуються для взаємного обміну результатами симуляцій, рефлексії та оцінювання; дуальна модель освіти, де симулятори доповнюють виробниче стажування, забезпечуючи гнучкість та безпечність практик.

Таким чином, автосимулятори виступають не просто технічним засобом, а універсальним інструментом розвитку багатокомпонентної компетентності майбутнього педагога професійного навчання в галузі транспорту: вони одночасно формують технічну ерудицію, методичну впевненість та цифрову здатність до інновацій.

Висновки. Проведене дослідження підтверджує, що фахова компетентність педагога професійного навчання в галузі транспорту є поліструктурним утворенням, що охоплює когнітивні, діяльнісні, мотиваційні, аксіологічні та особистісні компоненти. Її ефективне формування можливе за умови впровадження інноваційних освітніх технологій, зокрема симуляційного навчання. Застосування автосимуляторів у процесі підготовки таких фахівців доведено як результативний засіб розвитку професійної компетентності, оскільки симуляційне середовище забезпечує імітацію реальних виробничих ситуацій, дає змогу здобувачам освіти відпрацьовувати практичні дії в безпечних умовах, здійснювати самоконтроль і рефлексію. Використання автоігрових симуляторів під час вивчення навчальної дисципліни «Правила дорожнього руху» продемонструвало ефективність методичного поєднання практичних тренувань, цифрового аналізу дій здобувачів освіти та педагогічного проєктування, що сприяє комплексному розвитку методичних і професійних умінь майбутніх педагогів професійного навчання в галузі транспорту.

Отримані результати засвідчують доцільність подальшого наукового супроводу впровадження автосимуляторів у професійну підготовку педагогічних кадрів, розробки методичних моделей симуляційного навчання та системної інтеграції цих технологій у освітні програми.

Використана література:

1. Боровець О. В., Яковишина Т. В. Формування професійної компетентності майбутнього педагога засобами моделювання. *Педагогічні науки: теорія та практика*, 1 (1), 2021. С. 131-136. https://doi.org/10.26661/2522-4360-2021-1-1-20.
2. Бужина І., Імерідзе М., Кузьменко О. Використання інноваційних технологій у вищій освіті: проблеми та перспективи. *Перспективи та інновації науки.* 2023. № 14 (32). С. 51-61. https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-14(31)-51-61.

3. Горбатюк Р., Гевко І., Сіткар С. Підготовка майбутніх педагогів професійного навчання у галузі транспорту в педагогічних закладах вищої освіти: стан, проблеми, перспективи. *Молодь і ринок.* № 4/224, 2024. С. 62-67. https://doi.org/10.24919/2308-4634.2024.304407.
4. Горностаєва О. О. Розвиток професійної компетентності інженерів-педагогів автотранспортного профілю у системі післядипломної педагогічної освіти. *Проблеми інженерно-педагогічної освіти.* Збірник наукових праць. № 61. 2018. С. 95-103.
5. Закон України Про освіту : *Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2017, № 38-39, ст. 380. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text.
6. Литвинова С. Г. Модель використання системи комп'ютерного моделювання для формування компетентностей учнів з природничо-математичних предметів. *Фізико-математична освіта.* 2019. Випуск 1 (19). С. 108-115. https://doi.org/10.31110/2413-1571-2019-019-1-017.
7. Погорєлов М. Г. Модель системи формування готовності майбутніх викладачів професійного навчання в галузі транспорту до застосування ІКТ у професійній діяльності. Теорія і практика професійного становлення фахівця в інноваційному освітньому середовищі : монографія [Електронне видання] / кол. авт. ; за заг. ред. проф. Н. П. Волкової, О. О. Лаврентьєвої. Дніпро : Університет імені Альфреда Нобеля, 2023. С. 347-374.
8. Стеценко В., Тітова Л. Використання методів гейміфікації у процесі навчання програмуванню студентів закладів вищої освіти в умовах онлайнового навчання. *Перспективи та інновації науки.* 2023. № 15 (33). С. 483-494. https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-15(33)-483-494.

References:

1. Borovets O. V., Yakovyshyna T. V. (2021). Formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnoho pedahoha zasobamy modeliuvannia [Formation of future teacher's professional competence by means of modeling]. *Pedahohichni nauky: teoriia ta praktyka,* 1 (1). S. 131-136. https://doi.org/10.26661/2522-4360-2021-1-1-20 [in Ukrainian].
2. Buzhyna I., Imeridze M., Kuzmenko O. (2023). Vykorystannia innovatsiinykh tekhnolohii u vyshchii osviti: problemy ta perspektyvy [The use of innovative technologies in higher education: Problems and prospects]. *Perspektyvy ta innovatsii nauky*, 14 (32). S. 51-61. https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-14(31)-51-61 [in Ukrainian].
3. Horbatiuk R., Hevko I., Sitkar S. (2024). Pidhotovka maibutnikh pedahohiv profesiinoho navchannia u haluzi transportu v pedahohichnykh zakladakh vyshchoi osvity: stan, problemy, perspektyvy [Training future vocational education teachers in the field of transport in pedagogical higher education institutions: State, problems, prospects]. *Molod i rynok*, 4/224. S. 62-67. https://doi.org/10.24919/2308-4634.2024.304407 [in Ukrainian].
4. Hornostaeva O. O. (2018). Rozvytok profesiinoi kompetentnosti inzheneriv-pedahohiv avtotransportnoho profiliu u systemi pisliadyplomnoi pedahohichnoi osvity [Development of professional competence of transport profile engineering educators in the system of postgraduate pedagogical education]. *Problemy inzhenerno-pedahohichnoi osvity. Zbirnyk naukovykh prats*, 61. S. 95-103 [in Ukrainian].
5. Verkhovna Rada of Ukraine. (2017). Zakon Ukrainy Pro osvitu : Vidomosti Verkhovnoi Rady / [Law of Ukraine on Education]. [*Official Bulletin of the Verkhovna Rada (VVR)*], No. 38-39, Article 380. URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text [in Ukrainian].
6. Lytvynova S. H. (2019). Model vykorystannia systemy komp'iuternoho modeliuvannia dlia formuvannia kompetentnostei uchniv z pryrodnycho-matematychnykh predmetiv [A model of using a computer modeling system for the formation of competencies of students in natural and mathematical subjects]. Fizyko-matematychna osvita, 1 (19). S. 108-115. https://doi.org/10.31110/2413-1571-2019-019-1-017 [in Ukrainian].
7. Pohorielov M. H. (2023). Model systemy formuvannia hotovnosti maibutnikh vykladachiv profesiinoho navchannia v haluzi transportu do zastosuvannia IKT u profesiinii diialnosti [A model of the system for forming the readiness of future vocational education teachers in the field of transport to use ICT in professional activity]. Teoriia i praktyka profesiinoho stanovlennia fakhivtsia v innovatsiinomu osvitnomu seredovyshchit *:* monograph In N. P. Volkova & O. O. Lavrentieva (Eds.), Alfred Nobel University. S. 347-374 [in Ukrainian].
8. Stetsenko V., Titova L. (2023). Vykorystannia metodiv heimifikatsii u protsesi navchannia prohramuvanniu studentiv zakladiv vyshchoi osvity v umovakh onlainovoho navchannia [The use of gamification methods in teaching programming to university students in the context of online learning].

Perspektyvy ta innovatsii nauky, 15 (33). S. 483-494. https://doi.org/10.52058/2786-4952-2023-15(33)-483-494 [in Ukrainian].

R. Horbatiuk, M. Pohorielov, A. Makeiev, V. Renner. Formation of professional competence of vocational education teachers in the transport sector based on driving simulators: innovative approaches.

The article analyzes innovative approaches to the formation of professional competence of future vocational teachers of the transport industry with an emphasis on the use of car simulators. In the context of the digitalization of the educational space and the renewal of the technological base of the transport industry, the training of teachers who are able to effectively combine technical knowledge, digital skills and methodological skills is of particular relevance. The authors consider the essence of the concept of professional competence as a polystructural formation that includes cognitive, motivational, axiological and activity components.

The article contains a classification of car game simulators (entertaining, educational, professional) with examples and characteristics, as well as arguments for their pedagogical potential. An example of the implementation of the simulation approach in the course "Traffic Rules" is presented, where higher education students were trained in maneuvering, observing traffic rules, analyzing their own actions and modeling the author's classes for vocational education. Car simulators perform a number of functions: educational, training, motivational, diagnostic, innovative, economic, environmental, social and research. It is noted that their integration into VR/AR platforms, cloud services (Moodle, Google Classroom) and the dual model of education allows expanding the possibilities of professional training and increasing its effectiveness. The article proves that car simulators are not only a tool for developing technical skills, but also an effective means of developing professional reflection, digital literacy, pedagogical adaptability, and innovative thinking necessary for a modern teacher of the transport industry. The article highlights the prospects for the dissemination of this practice in the Ukrainian system of vocational education and the importance of integrating simulations into the interdisciplinary training of teachers.

Keywords: *professional competence, professional education, car game simulators, digital technologies, transport industry, pedagogical training, innovative learning, VR/AR, dual education, situation modeling.*

DOI: https://doi.org/10.31392/NZ-udu-163.2025.05
УДК: 364.4 – 0532: [364 – 787.3+613.4]

Демидова Ю. О.

ЕМОЦІЙНЕ СПРИЙНЯТТЯ СВІТУ ДІТЬМИ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ: СУЧАСНА МЕТОДОЛОГІЯ

У статті висвітлюється актуальна проблема сучасної методології емоційного сприйняття світу дітьми дошкільного віку. Встановлено, що методологія є основою дослідження, оскільки допомагає виявити об'єктивні закономірності виховання дітей дошкільного віку та врахування їх у процесі емоційного сприйняття світу дитиною через встановлення взаємозв'язків та взаємозалежностей між різними явищами і процесами. Доведено, що методологія одночасно є вченням і системою принципів побудови теоретичної і практичної діяльності, що відображає педагогічну дійсність та її відображення у педагогічній науці. Методологічну основу дослідження емоційного сприйняття світу дітьми дошкільного